

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จิตเจริญ ศรขวัญ^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนในแต่ละชุมชนของในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.951 และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.985 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการบรรยาย และวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพบว่าภาพรวมประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยามีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนเตรียมความพร้อมของชุมชน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเชิงบวกจากตัวแปรแฝงด้านบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลมากที่สุดมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.62 รองลงมาได้แก่ ตัวแปรแฝงบรรยากาศของการทำงานของเทศบาลมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.57 ตัวแปรแฝงความผูกพันกับชุมชนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.38 ตามลำดับ และตัวแปรสาเหตุทุกตัวของรูปแบบสมการโครงสร้างสามารถทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ร้อยละ 82 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของ

¹อาจารย์ประจำกลุ่มวิจัยและประเมินผล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

จังหวัดปทุมธานี

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: sronkwan@gmail.com

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ค่า $GFI = 0.96$ $AGFI = 0.94$ และค่า $RMSEA = 0.039$ $RMR = 0.009$ และ $CFI = 1.00$)

คำสำคัญ : รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.

CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF FACTORS AFFECTING PUBIC PARTICIPATION
IN MANAGING CULTURAL ATTRACTIONS IN AYOTHAYA MUNICIPALITY,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE.

Jitcharoen Sornkwan^{1*}

Abstract

The purposes of this research were 1. to study the Pubic Participation in Managing Cultural Attractions in Ayothaya Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 2. to study the causal relationship model of factors affecting Pubic Participation in Managing Cultural Attractions in Ayothaya Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The sample included 400 members selected from the population of 9,931 members through Multi-Stage Random Sampling technique. The instrument used for collecting data was rating scale questionnaire measuring the Pubic Participation in Managing Cultural Attractions in Ayothaya Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province which reliability value was 0.951 and questionnaire measuring the factors affecting Pubic Participation in Managing Cultural Attractions in Ayothaya Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province which reliability value was 0.985. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation analysis with statistical software packages and analysis of causal linear structure with LISREL program.

The results of this research showed that:

1. the Pubic Participation in Managing Cultural Attractions in Ayothaya Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province at a high level as a whole and each aspect. The aspect with the highest average scores were planning preparedness of the community, followed by the participation in practice and the involvement of beneficiaries and their involvement in monitoring and evaluation, respectively.

2. the resulting pattern analysis of causal factors that affect the Pubic Participation in Managing Cultural Attractions in Ayothaya Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province found that the total positive influence coefficients of the variables involved administration of the municipality's most influential causal coefficient of 0.62. Followed by atmosphere of the work of municipal causal influence coefficient was 0.57 and the community attachment causal influence coefficient 0.38, respectively, and All the variables of the model can predict structural equation the participation of citizens in the management of cultural Attractions in Ayothaya Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province was 82 percent. The causal relationships model of factors affecting Pubic Participation in Managing Cultural Attractions in Ayothaya

¹Lecturer, Faculty of Education, Research and Evaluation. Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage.

* Corresponding author, e-mail: sronkwan@gmail.com

Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province was consistent with the empirical data. (GFI = 0.96, AGFI = 0.94, RMSEA= 0.039 RMR= 0.009 and CFI=1.00)

Keywords : Causal relationship model ; Factors affecting Pubic Participation ; Cultural Attractions.

บทนำ

การท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กัน หากสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย การจราจรแออัด ระบบนิเวศของป่าถูกทำลาย ชายหาดสกปรกหรือปะการังเสื่อมโทรม การท่องเที่ยวก็ไม่สามารถจะยั่งยืนได้ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นก็จะมีคุณภาพชีวิตด้อยลง ผู้ประกอบการท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ จะขาดรายได้ และการจ้างงานจะลดน้อยถอยลงซึ่งทั้งหมดเป็นผลเสียต่อสังคมโดยรวม (สุรเชษฐ์, เศรษฐมาตส, 2546 : 35) และที่สำคัญมาตรการการท่องเที่ยวในปัจจุบันจะเน้นให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้ สอดรับกับศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวภายในประเทศ อันมีหลากหลาย ทั้งด้านทางกายภาพ ชีวภาพและทางสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นมาตรการนี้ได้รับการตอบรับอย่างดีจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของพื้นที่อันเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ราชกิจจานุเบกษา ,2550, : 89)ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรมีสิทธิในการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและดำเนินการใด ๆ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเป็นไปโดยความยั่งยืนเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับการประกาศให้เป็นหนึ่งในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2534 ซึ่งทางรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของมรดกโลกดังกล่าว จึงมีการกำหนด ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้มีการอนุรักษ์ พื้นฟู และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย โดยสร้างค่านิยมให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดวิถีชีวิตของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแหล่งประวัติศาสตร์มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ซึ่งแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม ประเพณีในอดีตที่สืบทอดเป็นมรดก ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของชาติและเป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งรายได้ของประชาชนอีกทางหนึ่งทั้งนี้ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ก็มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่เป็นวัดวาอารามต่างๆ ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ที่สำคัญและน่าสนใจ คือ วัดอโยธยา วัดกุฎีดาว วัดสมณโฆฏฐาราม(วัดคลัง) วัดใหญ่ชัยมงคล เป็นต้น อีกทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวใน จังหวัดหลายล้านคนแต่ในเขตเทศบาลก็มีแหล่งวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ที่ล้ำค่า พบว่ามีนักท่องเที่ยวเข้าชมน้อย ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเหล่านี้สามารถที่จะนำมาเป็นจุดขายหรือแหล่งรายได้ให้กับประชาชนและชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันพบว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็กลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมที่มีนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่เว้นแม้แต่ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ซึ่งเป็นเขตที่เต็มไปด้วยโบราณสถาน ก็มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน อีกทั้งยังมีการเช่าที่ดินที่อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร ซึ่งเป็นที่ดินที่มีโบราณสถานตั้งอยู่เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมจึงก่อให้เกิดอุปสรรคในการอนุรักษ์โบราณสถานเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันและเป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่าบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอื่นๆ ที่มุ่งสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะทำให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาของชุมชนที่แท้จริง และต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ในรูปของความคิด การตัดสินใจ และความรู้สึกในการเป็นเจ้าของ และเกิดความคิดว่าคนในชุมชนเองมีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนได้ ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเองตามหลักประชาธิปไตยในที่สุด

แม้ว่าในปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนเอกชน จะพยายามดำเนินโครงการเพื่ออนุรักษ์ พัฒนา รักษาไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ให้คงอยู่สืบไป และพยายามหาสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่มาทดแทน เพื่อรองรับและให้บริการ ก็หาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่ ครอบคลุมทั่วถึงชุมชน ยังไม่มีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ขาดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไขและร่วมรับผลประโยชน์ (เปี่ยม ไมตรีจิต. 2540 : 50)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ต้องดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามประเมินผล ในการจัดการการท่องเที่ยว อีกทั้งตามบทบาทหรือภารกิจของเทศบาลในการจัดการการท่องเที่ยว ตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2552 และ อำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนชั้นตอนกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 เทศบาลมีหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวเป็นไปตามภาระหน้าที่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่บัญญัติไว้ ในการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจและบริการท่องเที่ยว ตลอดจนปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งตรวจสอบและประเมินและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามแบบแผน ดังนั้นจึงเป็นบทบาทในการให้การสนับสนุน ด้านการพัฒนา ด้านงบประมาณ ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจในการบริการด้านท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในท้องถิ่นนั้นต้องให้ประชาชนได้ร่วมกำหนดทิศทาง เนื่องจากประชาชนเปรียบเสมือนเป็นเจ้าของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2552 : 17) อีกทั้งในการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายปัจจัยด้วยกัน

ดังนั้นจากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุผลการให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาแผนดำเนินการจัดการเพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้ การมีส่วนร่วม ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญและร่วมมือกันในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และอนุรักษ์โบราณสถาน เพื่อให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดเป็นสมบัติของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนในแต่ละชุมชนของในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งหมด 9,931 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) และได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎที่ชูแมคเกอร์และโลแมกซ์ แฮร์ และคณะ (Schumacher & Lomax, 1996; Hair et al.1998) และนำมาให้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

10 – 20 คนต่อตัวแปรในการวิจัย 1 ตัวแปร การวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 คนต่อ 1 ตัวแปร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 15 ตัวแปรจึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 300 คน แต่เพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อยลงจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในการวิจัย ผู้วิจัยปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คนเพื่อให้ได้ข้อมูลตอบกลับที่เพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ 1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชน 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย 1.ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ 2. วิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ขนาดของเส้นอิทธิพล ลักษณะอิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรในโมเดลและวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้นโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพบว่าภาพรวมประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนเตรียมความพร้อมของชุมชน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

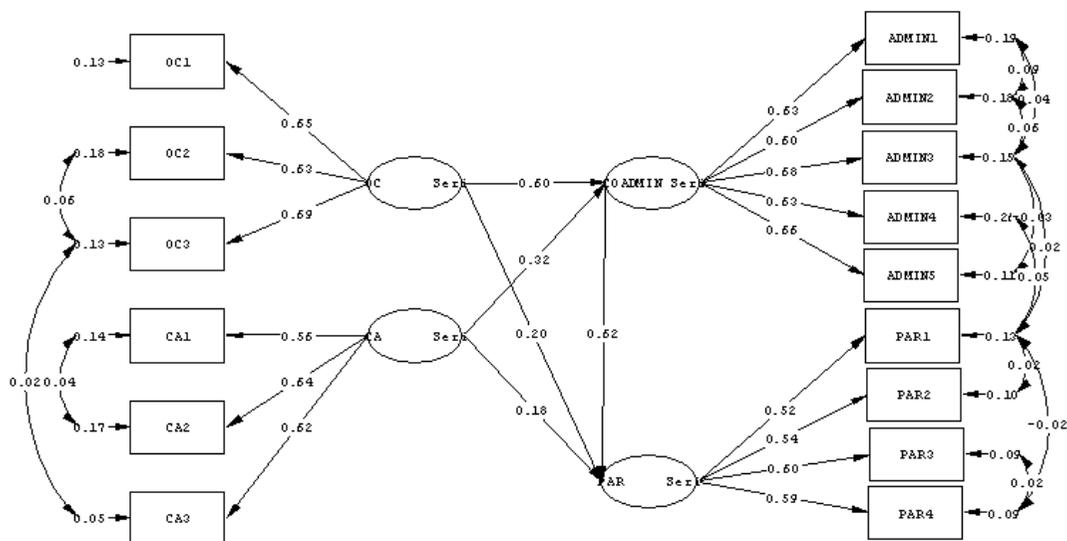
2. ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเชิงบวกจากตัวแปรแฝงด้านบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลมากที่สุดมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.62 รองลงมาได้แก่ ตัวแปรแฝงบรรยากาศของการทำงานของเทศบาลมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.57 ตัวแปรแฝงความผูกพันกับชุมชนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.38 ตามลำดับ และตัวแปรสาเหตุทุกตัวของรูปแบบสมการโครงสร้างสามารถทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ร้อยละ 82 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ค่า $GFI = 0.96$ $AGFI = 0.94$ และค่า $RMSEA = 0.039$ $RMR = 0.009$ และ $CFI = 1.00$) แสดงดังตารางที่ 1 และ ภาพที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรต้น		
			บรรยากาศการทำงาน ของเทศบาล (OC)	ความผูกพันกับ ชุมชน (CA)	การบริหารราชการแบบ มีส่วนร่วม (COADMIN)
Participatory Governance (COADMIN)	0.85	อิทธิพลทางตรง (DE)	0.60*	0.32*	-
		อิทธิพลทางอ้อม (IE)	-	-	-
		อิทธิพลรวม (TE)	0.60*	0.32*	-
Public Participation (PAR)	0.82	อิทธิพลทางตรง (DE)	0.20*	0.18*	0.62*
		อิทธิพลทางอ้อม (IE)	0.37*	0.20*	-
		อิทธิพลรวม(TE)	0.57*	0.38*	0.62*

$\chi^2 = 115.97$, DF=72 p - value = 0.00079, GFI = 0.96, AGFI = 0.94 RMSEA=0.039 RMR= 0.009 CFI=1.00

* P < 0.05

RMSEA=0.039

ภาพที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยามีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนเตรียมความพร้อมของชุมชน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยาส่วนใหญ่ได้มีการเรียนรู้ รับรู้ มีความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1981) ที่กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นมาได้นั้นต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร และทำอย่างไร มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการ และการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนานั้นๆ และประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการดังกล่าวด้วย

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเชิงบวกจากตัวแปรแฝงด้านบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลมากที่สุดมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.62 รองลงมาได้แก่ ตัวแปรแฝงบรรยากาศของการทำงานของเทศบาลมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.57 ตัวแปรแฝงความผูกพันกับชุมชนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ เท่ากับ 0.38 ตามลำดับ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2546) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นการให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมและมีทัศนคติเชิงบวกต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการและมีการบริหารโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางและยังใช้แนวคิดต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานทั้งร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติและร่วมกันตัดสินใจทั้งนี้การบริหารงานของคณะผู้บริหารของเทศบาลเมืองอโยธยาได้ใช้หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจึงทำให้ได้รับอิทธิพลเชิงบวกด้านนี้มากที่สุด และบรรยากาศการทำงานของเทศบาลอโยธยา เป็นบรรยากาศในการทำงานที่มีสภาพการทำงานเอื้อต่อการมีส่วนร่วม โดยเทศบาลจะให้ข้อมูลข่าวสารโครงการต่างๆ ที่จะดำเนินการให้ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชนได้ทราบรับรู้ร่วมกันเพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารไปให้ประชาชนอย่างทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับ วันชัย วัฒนศัพท์ (2543 : 158) ที่พบว่าประชาชนโดยทั่วไปจะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานมีปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญเพราะ การให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนทั่วไปถึงผลที่จะติดตามมาของการมีส่วนร่วมหรือการไม่ทำตามกิจกรรมที่นำเสนอและต้องแสดงให้เห็นชัดเจนเพื่อให้ประชาชนเห็นช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วมได้ถ้าเขาต้องการที่จะมีส่วนร่วมและยังสอดคล้องกับ อรอนงค์ ธรรมกุล (2539 : 21) ที่ได้สรุปว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นไว้ด้วยกัน 3 ประการได้แก่ 1) ด้านความผูกพันเป็นเครือญาติและความผูกพันในชุมชน 2) ด้านการมีภาวะทางเศรษฐกิจ 3) ด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายในหมู่บ้าน เป็นต้น

3. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาภายหลังที่ได้มีการปรับแต่งรูปแบบใหม่แล้วพบว่าดัชนีค่าการกำลังสองเฉลี่ยของค่าความ

แตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) ที่มีค่าเท่ากับ 0.039 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ถือว่ากลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมบูรณ์ GFI (Good of Fit) ที่มีค่าเท่ากับ 0.96 มีค่ามากกว่า 0.90 ถือว่ากลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลที่ได้จากค่าสถิติดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ตัวแปรการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากที่สุด ดังนั้นการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารจัดการที่บุคคลทั้งในและต่างองค์กรได้ร่วมกันจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการดำเนินการของฝ่ายบริหารที่จะตั้งใจและให้โอกาสแก่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมพัฒนางานด้วยความเต็มใจ อุทิศแรงกายแรงใจ มุ่งมั่นต่องานเสมือนว่าตนเองเป็นเจ้าขององค์กร ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการที่จำเป็นกับทุกๆ องค์กร

2. ตัวแปรบรรยากาศของการทำงานของเทศบาลส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้น หน่วยงานของท้องถิ่นที่ต้องการให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกิจการต่างๆ ของท้องถิ่นต้องสร้างบรรยากาศของการทำงานให้เกิดสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการรับรู้ของสมาชิกในองค์กรอย่างทั่วถึง

3. ตัวแปรสาเหตุที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ทุกตัวในรูปแบบสมการโครงสร้างสามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 82 ที่เหลือเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาตัวแปรที่คาดว่าจะส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มเติม

4. ควรมีการศึกษาวิจัยว่าโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาคหรือลักษณะของพื้นที่ในเมืองกับนอกเมืองหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากบุคคล และหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้การสนับสนุนทั้งงบประมาณในการทำวิจัย และการจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าและวิจัย จนทำให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์สมบัติ คชสิทธิ์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มนัญญา คำชिरะพิทักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ให้ทุนสนับสนุนเพื่องานวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณนางสาวสุดชีวา พูลเกษม และนางณัฐภัทร์ ทองใส ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดทำเอกสารรูปเล่มงานวิจัย และ ขอขอบคุณ คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองอโยธยา ผู้นำชุมชน ตลอดจนประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลท้ายที่สุดที่ต้องกล่าวถึงและขอขอบคุณเจ้าของเอกสาร เจ้าของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งสารสนเทศทั้งหมด ที่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการทำและพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เปี่ยม ไม้ตรีจิต. (2540). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. ม.ป.ท. (เอกสารที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์)
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน.(แจมแอล เครตัน). ศูนย์สันติวิธี เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. (2546). อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (4, มีนาคม 2554). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2554. ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 89.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (13, พฤศจิกายน 2552). พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552. ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 17.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- อรอนงค์ ธรรมกุล. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรที่เข้าร่วมในโครงการพัฒนาป่าชุมชนอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies. New York: Cornell University Press.
- Schumacher, R. E., and R. G. Lomax. (1996). A beginner's guide to SEM. Lawrence Erlbaum Associates, Manwah, New Jersey, USA.